

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

ISO 9001 : 2000

София 1700, Студентски град "Христо Ботев",

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

До
Председателя
на научно жури, определено със заповед №
834/10.05.2023г. на Ректора на югозападен
университет „Неофит Рилски“, гр.
Благоевград

СТ А Н О В И Щ Е

от д-р Вълчин Здравков Даскалов, доцент по
гражданско и семейно право, катедра
„Частноправни науки“, ЮФ, УНСС, външен
член на научното жури

относно: защита на дисертационен труд на
тема „**Правно регулиране на рекламната
дейност**“ с автор Люба Методиева
Маркова-Лозанова, за присъждане на
образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност „гражданско и
семейно право“, професионално
направление 3.6. „Право“

Уважаеми членове на Научното жури,

С решение на Факултетния съвет на Правно-историческия факултет при ЮЗУ
"Неофит Рилски" от 04.05.2023 г. (протокол № 33/04.05.2023) съм избран, а със
заповед № 834/10.05.2023г. на Ректора и утвърден за външен член на Научно жури
за провеждане на открито заседание за защита на дисертационен труд на тема
„**Правно регулиране на рекламната дейност**“ с автор Люба Методиева Маркова-
Лозанова, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научната
специалност „гражданско и семейно право“.

Декларирам, че нямам роднински връзки с кандидата, както и че не съм
съавтор с него в съвместни трудове и публикации.

В изпълнение на задълженията си като член на журито предоставям
настоящото становище.

I. Обща оценка на докторанта и на представения дисертационен труд

Люба Методиева Маркова-Лозанова е зачислена като задочен докторант в
докторска програма по „Гражданско и семейно право“ към катедра
„Гражданскоправни науки“ при Правно-исторически факултет, ЮЗУ "Неофит
Рилски" (заповед № 2827/17.12.2018г.). През време на докторантурата си Люба
Маркова е положила предвидените изпити и е събрала изискваните кредитни точки.

Обучението ѝ е протекло в определения срок, без удължаване и прекъсвания. Отчислена е с право на защита считано от 08.02.2023 г. (заповед № 242/23.02.2023г.). През времето на задочното си обучение в докторската програма тя продължава работата си като юриконсулт в Правна дирекция на застрахователно акционерно дружество „Армеец“ АД, гр. София. Наред с ежедневната си работа участва и като ментор в програма за стажанти към Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в „ЗАД Армеец“ АД.

По темата на дисертационния труд са направени пет публикации, които отговарят на наукометричните изисквания на ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ (Приложение към чл. 1а, ал. 1 на ППЗРАСРБ). При изискван минимум от 30 наукометрични точки, докторантът е постигнал 50 точки, както следва:

Статия	Квалификация според ППЗРАСРБ	Точки
1. „Сравнителната реклама в България и нелоялната конкуренция“ В: „Търговско и облигационно право“, 2021 г., кн. 02, стр. 88, ИК „Труд и право“.	Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове = Г7	10 т.
2. „Рекламата на лекарствени продукти – нормативни изисквания“ В: Сборник с доклади от XI-та национална конференция на докторантите в областта на правните науки, 2021 г. Институт за държавата и правото, БАН, приета за печат.	Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове = Г7	10 т.
3. „Нормативни изисквания относно рекламата като форма на търговско съобщение по смисъла на Закона за радиото и телевизията“ В: Сборник с доклади от научна конференция „Право и общество в (пост) пандемичния свят“, по случай 30-годишнината от основаването на Правно-исторически факултет при Югозападен университет „Неофит Рилски“, 2022 г., приета за печат.	Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове = Г7	10 т.
4. „Непоисканите търговски съобщения като начин на разпространение на реклама“ В: Сборник с доклади от XII-та национална конференция на докторантите в областта на правните науки, 2022 г., Институт за държавата и правото, БАН, приета за печат.	Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове = Г7	10 т.
5. „Реклама и спонсорство, свързани с тютюневи изделия – забрани и ограничения“ В: „Търговско и облигационно право“, 2022 г., кн. 11, стр. 8, ИК „Труд и право“	Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове = Г7	10 т.
Общо наукометрични точки		50 т.

Дисертационният труд е изготвен под научното ръководство на доц. д-р Асен Воденичаров. Той е в обем 248 стр. (изложение, без библиография и друга техническа информация). Направени са 682 бележки под линия. Библиографската справка на труда включва използвана богата научна и научно-приложна литература на български, английски, френски, и руски език.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

В представения за защита дисертационен труд са налице сериозни научни резултати и приноси към развитието на българската правна наука. Следва да бъдат посочени някои по-важни конкретни постижения.

Избраната тема е много актуална и с особена стопанска и социална значимост. Рекламната дейност има ново значение в условията на развитие на пазарното стопанство и цялостното изследване на правния режим добива нова актуалност. Необходимостта от такъв анализ се обосновава от два фактора: в България липсва единен правен режим на рекламната дейност и нормите са разпръснати в множество нормативни актове. Наред с това, в тази област са налични и множество общностни актове, голяма част с пряко действие, които не винаги са в хармония с националния правен режим.

На второ място, представената работа е първото в българската правна литература цялостно систематично монографично изследване, посветено на хаотично разпръснатия правен режим на рекламната дейност. Налични са някои статии по различни проблеми, свързани с отделни аспекти на рекламата. Липсва, обаче, цялостно обзорно изследване, което да обобщи всички норми, уреждащи този икономически феномен. Едно от най-значимите достойнства на разглеждания труд е това, че акуратно е изследвано цялото законодателство и е предложено адекватно тълкуване на всички налични правила.

На следващо място, като особено достойнство на дисертационния труд като цяло, следва да се изтъкне удачното съчетаване различните методи на научно изследване. Правилното прилагане на традиционните логически методи на анализ и синтез, индукция и дедукция е довело до убедително мотивирани тези и изводи. Наред с това, в предложената работа е застъпен и сравнителноправният метод на изследване. Въпреки че в началото на работата липсва общ сравнителноправен обзор, този метод съпътства изложението и на съответните места са анализирани решенията на сходни проблеми в чужди законодателства.

Особено достойнство на работата е задълбочения анализ на общностните норми. В тази област са налице множество директиви и регламенти на ЕС. В ежедневната юридическа практика те някак остават встрани и българските юристи като цяло не ги познават. Работата може да бъде от помощ на практикуващите юристи именно в тази насока. С практическо значение са и изследваните решения на различните държавни органи, които упражняват надзор върху рекламната дейност (КЗК, СЕМ, КЗП, КЗД) и някои съдебни решения.

Дисертацията е написана на много добър юридически език и се чете лесно. Следва да се отбележи, че авторката е успяла да преведе на правен език преобладаващото икономическо съдържание на проблематиката. Приносно значение имат и направените отграничения на сходни икономически явления (глава първа т. 2). Следва да се отбележи и много добре подреденият и систематизиран научен апарат. Заинтересуваният читател лесно се ориентира в него и лесно би могъл да извлече полезна информация за собствени проучвания.

В работата не са направени конкретни предложения *de lege ferenda*. В въз основа на извършеното изследване авторката налага извода, че е необходим отделен закон, който да даде цялостна комплексна регламентация на рекламната дейност. Отчетени са особеностите на конкурентните отношения и интересите на

потребителите и се прави уговорката, че особените норми, свързани с тях, трябва да останат в специалните закони. За съжаление това предложение е твърде общо и не съдържа макет на принципните основи на бъдещата обща уредба.

По мое убеждение постигнатите резултати и приноси на докторанта доказват не само задълбочените ѝ теоретични познания в областта на цялото право, но и нейните способности за самостоятелни научни изследвания и изграждането на цялостни обосновани теории.

III. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои критични бележки и препоръки.

Твърде широко формулираната тема е изместила акцентите основно върху проблеми с административноправен характер. Цялата глава трета има такова съдържание. Това е разбираемо, защото наличният правен режим на рекламната дейност има подчертано административноправен характер. Частноправните проблеми, свързани с изследвания феномен са маркирани, но за съжаление са останали неразвити. Особено интересни са договорните отношения, които възникват при осъществяване на рекламна дейност. Те са предмет на глава втора, която е твърде бедна като съдържание. Характеристиката на договора за реклама е оскъдна и не е успяла категорично да подчертае неговите правни особеност (стр. 59-63).

Още по-схематична и кратка е глава четвърта, която е посветена на отговорността при нарушаване на императивните норми, уреждащи рекламната дейност. На 14 страници са се сместили административнонаказателната отговорност (стр. 242-248) и гражданската отговорност (стр. 249-255). В т. 1 е предложен кратък обзор на административнонаказателната отговорност като почти липсват особеностите ѝ при рекламни административноправни деликти. Не може да бъде и възприета тезата че административноправното наказание е вид административна принуда (стр. 243). Това са различни институти и авторката следва да обърне повече внимание на принудителните административни мерки, чрез които се налага административна принуда, особено в сферата на рекламната дейност. Същото се отнася и за изложението на гражданската отговорност. То практически е научно-популярен обзор на гражданската отговорност с твърде малко изтъкнати особености за поправянето на вреди, причинени при осъществяване на рекламна дейност. Това е разбираемо с оглед обем на избраната тема. Изследванията на двата вида отговорности биха могли да бъдат предмет на две самостоятелни дисертации.

Използваната структура на работата също е повлияна от твърде широкия обхват на темата. В началото на глава първа липсва традиционната историческа част. Такива бележки предложени едва накрая, в т. 4. Изследването е разпределено неравномерно. Важните от частноправна гледна точка глави втора и четвърта са маломерни - 15 и съот. 14 страници. Затова пък глава трета обхваща 170 страници. Уводът и заключението също са кратки и недостатъчни.

Могат да се направят и някои технически бележки. В съдържанието четирите основни части на работата са определени като "глави". В самото изложение понятието не се използва, а вместо него се появяват само римски цифри. В бележка под линия № 652 (стр. 240) името на цитирания автор трябва да бъде поправено от "Драгиев" на "Драганов".

Направените по-горе бележки не дискредитират безспорните достойнства на дисертационния труд. Тяхната цел е да провокират творческо-изследователския подход на докторанта, както и да помогнат да доразвиване на работата с оглед евентуална публикация.

IV. Заключение

Предвид изложените по-горе съображения, в заключение убедено изразявам положителната си оценка, че представения за защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Правно регулиране на рекламната дейност” отговаря на всички изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски", за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което предлагам на г-жа Люба Методиева Маркова-Лозанова - задочен докторант, да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „гражданско и семейно право”.

Член на научното жури:

(доц. д-р Вълчин Даскалов)

09.06.2023 г.

гр. София

To
The Chairman
Of The Scientific Jury,
Appointed by Order No. 834/10.05.2023
Of the Rector of South-West University
"Neofit Rilski", Blagoevgrad

STATEMENT

**By Dr. Valchin Zdravkov Daskalov,
Associate Professor of Civil and Family
Law, Department of Private Law, Faculty of
Law, UNWE, external member of the
Scientific jury**

Regarding: defence of the dissertation on
"Legal Regulation of Advertising" by Lyuba
Metodieva Markova-Lozanova, for the award of
the degree of Doctor in the scientific specialty
"Civil and Family Law", professional field 3.6.
"Law"

Dear members of the Scientific Jury,

By the decision of the Faculty Council of the Faculty of Law and History at South-West University „Neofit Rilski“ dated 04.05.2023 (Protocol № 33/04.05.2023) I have been elected, and by Order of the Rector № 834/10.05.2023 the election was approved, for an external member of the Scientific Jury for conducting a public defence of the dissertation on the topic "Legal Regulation of Advertising" with the author Lyuba Metodieva Markova-Lozanova, for the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Civil and Family Law". I declare that I have no family relations with the applicant and that I am not a co-author with her in collaboration works and publications.

In fulfilment of my duties as a juror, I submit the following opinion.

I. General assessment of the PhD student and the submitted dissertation

Lyuba Metodieva Markova-Lozanova is enrolled as a part-time PhD student in the Doctoral Program in Civil and Family Law at the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History, SWU „Neofit Rilski“ (Order No. 2827/17.12.2018). During her PhD studies, Lyuba Markova has passed the examinations and collected the required credits. Her studies have been completed within the scheduled terms, without extensions or interruptions. She was granted the right to defence as of 08.02.2023 (Order No 242/23.02.2023). During her part-time studies in the PhD program, she continued her work as a legal advisor in the Legal Department of the „Armeec Insurance“ JSC, Sofia. Along with her daily work, she participated as a mentor in the internship program at the Faculty of Law of Sofia University "St. Kliment Ohridski" at „Armeec Insurance“ JSC.

Five publications have been produced on the topic of the dissertation, which comply with the scientometrics requirements of the Academic Staff Development Act in the Republic of Bulgaria and the Rules for the Implementation of the Academic Staff Development Act (Attachment to Article 1a, paragraph 1 of the Academic Staff

Development Act). With a required minimum of 30 science metric points, the PhD student has achieved 50 points as follows:

Article	Qualification according to the RI ASDA	Points
1. "Comparative Advertising in Bulgaria and Unfair Competition" In: Commercial and Contract Law, 2021, No. 02, p. 88, Labor and Law Publishing House.	Articles and reports published in unrefereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes = G7	10 p.
2. "Advertising of medicinal products - regulatory requirements" In: Papers of the 11 th National Conference of Doctoral Students in Law, 2021, Institute for the State and the Law. BAS, accepted for publication.	Articles and reports published in unrefereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes = G7	10 p.
3. „Regulatory requirements concerning advertising as a form of commercial communication within the meaning of the Radio and Television Act“ B: Reports from Scientific Conference "Law and Society in the (Post) Pandemic World", on the Occasion of the 30th Anniversary of the Founding of the Faculty of Law and History at SWU "Neofit Rilski", 2022, accepted for publication.	Articles and reports published in unrefereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes = G7	10 p.
4. “Unsolicited Commercial Communications as a Way of Disseminating Advertising” In: Reports from the 12 th National Conference of doctoral Students in Law, 2022, Institute for the State and the Law. BAS, accepted for publication.	Articles and reports published in unrefereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes = G7	10 p.
5. "Advertising and Sponsorship Related to Tobacco Products - Prohibitions and Restrictions" In: „Commercial and Contract Law“, 2022, No 11, p. 8, Labor and Law Publishing House.	Articles and reports published in unrefereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes = G7	10 p.
Total science metric points		50 p.

The dissertation was prepared under the scientific supervision of Assoc. Prof. Dr. Asen Vodenicharov. It is 248 pages long (exposition, excluding bibliography and other technical information). There are 682 footnotes. The bibliographical reference of the work includes rich scientific and scientific applied literature in Bulgarian, English, French, and Russian.

II. Evaluation of the Scientific and Practical Results and Contributions of the Presented Dissertation

In the dissertation submitted for defence there are serious scientific results and contributions to the development of Bulgarian legal science. Some more important specific achievements should be mentioned.

The chosen topic is very actual and of particular economic and social importance. Advertising has a new significance in the conditions of development of the market economy and the overall study of the legal regime acquires new relevance. The need for such an analysis is justified by two factors: there is no unified legal regime of advertising activity in Bulgaria and the norms are scattered in numerous normative acts. In addition,

there are numerous Community acts in this area, many of which have direct effect and are not always harmonized with the national legal regime.

Secondly, the presented work is the first in the Bulgarian legal literature systematic monographic study devoted to the chaotically scattered legal regime of advertising. There are some articles on various issues related to particular aspects of advertising. However, there is a lack of a thorough comprehensive study summarising all the norms governing this economic phenomenon. One of the most significant merits of the work under review is that all legislation has been accurately examined and an adequate interpretation of all available rules has been proposed.

Next, as a particular advantage of the dissertation as a whole, the successful combination of different methods of scientific research should be noted. The correct application of the traditional logical methods of analysis and synthesis, induction and deduction has led to convincingly reasoned theses and conclusions. Along with this, the comparative law method of research has also been advocated in the the presented work. Although a general comparative law overview is lacking at the beginning of the work, this method accompanies the exposition and solutions to similar problems in foreign legislations are analysed at the appropriate places.

A particular merit of the work is the in-depth analysis of community norms. There are numerous EU directives and regulations in this area. In everyday legal practice, they somehow remain side lined and Bulgarian lawyers are generally not familiar with them. The work can be of help to legal practitioners in this respect. Of practical importance are also the decisions of the various state bodies supervising advertising (CPC, CEM, CPC, CPD) and some court decisions.

The dissertation is written in very good legal language and is easy to read. It should be noted that the author has managed to translate the prevailing economic content of the issues into legal language. The distinctions made between similar economic phenomena (Chapter One, point 2) are also contributory. It should also be noted that the scientific apparatus is very well arranged and systematised. The interested reader can easily navigate through it and could easily extract useful information for his own research.

No specific *de lege ferenda* proposals are made in the work. On the basis of the research carried out, the author concludes that a separate law is needed to provide a comprehensive complex regulation of advertising. The specific features of competitive relations and the interests of consumers are taken into account, and it is argued that the particular rules relating to them should remain in special laws. Unfortunately, this proposal is too general and does not contain a model of the principle foundations of a future general framework.

In my conviction, the results and contributions of the PhD student prove not only her in-depth theoretical knowledge in the field of the whole law, but also her abilities for independent research and the construction of complete grounded theories.

III. Critical notes and recommendations

Some critical notes and recommendations can be made to the thesis.

The topic, which is too broadly formulated, has shifted the focus mainly to issues of an administrative law nature. The whole of Chapter Three has such content. This is understandable because the existing legal regime on advertising is of a distinctly administrative law nature. The private law issues related to the phenomenon under study are highlighted but unfortunately left undeveloped. Particularly interesting are the contractual relations that arise when carrying out advertising activity. They are the subject of Chapter Two, which is rather poor in content. The characterisation of the advertising contract is scarce and fails to explicitly highlight its legal peculiarities (pp. 59-63).

Even more schematic and concise is chapter four, which is devoted to liability for violation of the mandatory norms governing advertising. On 14 pages, administrative

liability (pp. 242-248) and civil liability (pp. 249-255) are interspersed. In section 1, a brief overview of administrative penal liability is offered, with almost no mention of its peculiarities in advertising administrative torts. Nor can it be accepted that administrative punishment is a type of administrative coercion (p. 243). These are different institutes and the author should pay more attention to administrative coercive measures, by which administrative coercion is imposed, especially in the sphere of advertising. The same applies to the exposition of civil liability. It is practically a scholarly and popular overview of civil liability, with very few specifics on the remedy of damage caused by advertising activities. This is understandable in view of the scope of the chosen topic. Research on both types of liability could be the subject of two separate dissertations.

The structure of the work is also influenced by the very broad scope of the topic. At the beginning of chapter one, the traditional historical part is missing. Such remarks are offered only at the end, in section 4. The study is unevenly distributed. The important chapters from the private law point of view, chapters two and four, are undersized - 15 and co.14 pages. Chapter Three, on the other hand, covers 170 pages. The introduction and conclusion are also short and insufficient.

Some technical remarks can also be made. In the table of contents, the four main parts of the work are designated as "chapters". In the exposition itself, the term is not used, but only Roman numerals appear instead. In footnote 652 (p. 240), the name of the author cited should be corrected from 'Dragiev' to 'Draganov'.

The above remarks do not discredit the undisputed merits of the dissertation. Their purpose is to provoke the creative-research approach of the doctoral student, as well as to help to further develop the work with a view to eventual publication.

IV. Conclusion

Taking into account the above considerations, in conclusion, I firmly express my positive assessment that the dissertation submitted for defence before the scientific jury on the topic "Legal Regulation of Advertising" meets all the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Internal Rules for the Development of Academic Staff at the South-West University „Neofit Rilski“, for obtaining of the educational and scientific degree "Doctor", I therefore propose that Mrs. Lyuba Metodieva Markova-Lozanova, a part-time doctoral student, be awarded the degree of Doctor of Education and Science in the scientific specialty of Civil and Family Law.

Member of The Scientific jury:

(Assoc. Prof. Dr. Valchin Daskalov)

09.06.2023

Sofia